

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prinaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravnštvo Novin v Črensovci, Prekmurje.

Vredništvo i upravnštvo Novin je v Črensovci, Prekmurje.

Vrednik: Klekli Jožef, vp. plebanos v Črensovci.

Naroden čin.

Človeka skoro srce boli, da mora telko pisati o krivicaj, ki jih delajo tisti, ki maju oblast v rokaj nad možmi, šteri njivo postopanje obsojajo i se njim protipostavljajo, ar vidijo, da delajo na škodo narodi — našoj državi. A potrebno je o vsem tem pisati, ar ljudstvo mora biti poučeno, da spozna, što so njegovi pravi prijatelji i što zatiralcii, da se bo moglo odločiti, gda pride do volitev.

Vsigdar bole se opazuje, da pri nas sme izvršavati svoje državljanske pravice samo tisti, ki je radikal ali pa samostojni demokrat. To se vidi iz postopanja ljudi, ki maju v rokaj državno upravo. Jako očivestna prilika za to je slučaj, ki se je pripeto pred kratkim z ednim profesorom v Maribori. Te profesor je g. Ribarič, ki je poučavao skoro na vseh mariborskih srednjih šolaj srbohrvaščino.

Njega so nepričakuvano prestavili v Južno Srbijo. — Zakaj pa se je to zgodilo? Mogoče zato, ar je rovaro proti državi? Ar neje narodnjak, dober Jugosloven? Ar neje sposoben za svojo službo? Vse to neje vzrok. Vsakši najmre zna, da se je on vsigdar bojuvao za naš narod. Bio je v Parizi i je tam zagovarjao naše stališče i delao na to, da se ustvari Jugoslavija. Tudi to ne vzrok, da ne bi bio kak profesor na svojem mestu. Ar on je v tom kraji edini, ki ma izpite i sposoblenost, da lehko poučava srbohrvaščino. Ravno zato so ga poslali se iz Dalmacije.

Svojo službo je zgubo samo zavolo toga, ar neje pristaš samostojne demokratske stranke, ar je vüpao nastopiti pri volitvaj kak kandidat bratskoga sporazuma i je s tem pokazao, da obsoja politiko demokratov.

Ali pa je to zadosten vzrok? Ali nema vsakši državljan pravice odločati se po svojo prostoj voli i po svojem osvedočenju? Do zdaj je bilo to mogoče, a kak se kaže, šejo to samostojni demokratije odpraviti. Gde je pa potem prostost v mišlenji, odločanji, štero ravno oni tak povdarijajo? Govorijo za prostost, delajo pa proti njo. Prosti smejo biti samo oni, vti drugi pa bi se njim naj pokoravali.

Fr. Kolenc:

Što naj gospodari v šolaj?

I.

Mislim, da ne trdim preveč, če povdarijam, da je ljudska (osnovna) šola ognjišče našega zasebnega i javnega življenja. S tem ščem povedati, da predvsem ona vpliva na to, kak se razvija vse naše djanje i nehanje. Od nje je odvisen naš razvoj — duševni i telovni — navzgor, ali po propad navzdol, ar ona je činitev, ki v največjih meri vpliva na odločitev človekovo, gda stopi v življenje. Zato leži na šoli velka odgovornost.

Šola nadeljuje delo starišov. V najmlajših letaj je dete doma i tam sprejema od svojih roditelov i starejše bratje prve pojme o življenji, o sveti. Od matere čuje prve reči o Bogi i od nje se navči prve molitvice, štere s sklenjenimi i pozdignjenimi rokami goreče pošila proti nebi k Bogi, o šterom njemi je mati pravila, da je dober, da je naš gospod, naš oča, zato ga moramo častiti i moliti; on nas je stvoril i nam davle vse, ka je za življenje potrebno, zato njemi moramo skazuvati zahvalo. Na telko vzgoji dete dom — mati. To vzgajanje pa mora sledkar nadeljuti šola. Ona naprej razvija tiste prve pojme, štere je dobilo dete doma i da njegovim duševnim očam še šersi pogled. Njena naloga je, da začeto vzgojo dokonča i pravi vsakšega na življenje, štero čaka vse. To naloga je velka, je sveta i šola se mora potruditi, da jo reši na pravi način, da napravi iz mladih detinskih src trdna moška srca i da vcepi v nja vse, ka je potrebno za časno i večno srečo človekovo.

Ar je teda šola tak važna, je potrebno, da njoj posvetimo svojo pazlivost i malo od bliže pogledamo šolsko pitanje. — Kakša naj bo šola i što naj bo v njoj gospodar?

O nalogi šole sem nakratko že govoril. Iz naloge same pa se da odgovoriti tudi na pitanje: kakša naj bo šola? Biti mora takša, da svojoj nalogi odgovarja. Če se od nje zahteva, da deco umsko i srčno izobrazi, da napravi iz nje trdne, značajne ljudi, da jih vodi k časnomu zadovolstvu i večnoj sreči, mora biti zmožna, da to tudi lehko izpela.

Bole zapleteno pa je pitanje: što naj gospodari v šoli? Na to pitanje so odgovarjali že negda i odgovarjajo tudi zdaj različno. Vseh ne potrebno i tudi ne mogoče jemati v pogled. Naj zadostuje, kak je odgovoro na to pitanje naš zdašnji prosvetni minister.

V zdašnjem nevremenom položaji, gda se od aneva do dneva bole i bole očivestno kaže, da šola zgubla svoj pravi namen, da se od učitelov ne zahteva, da bi bili vzgojitelji, nego biti morajo člani gotove politične stranke i če neso to, neso sposobni opravljati svojo službo, zato morajo iti, da pridejo na njivo mesto takši, ki so člani tiste gotove stranke, gda tiste, ki živejo samo šoli i se ne brigajo za strankarske boje i se zato neščelo ponižati s tem, da bi se vpregli v jarem politične stranke, premeščajo ali pa jih posilajo v pokoj, je naš prosvetni minister izgovoro sodbo, da naj bo gospodar šole samo učitelj. Drugi se v šolske posle ne sme vmešavati. Učitel sme delati vse, ne da bi ga zato mogeo što na odgovor pozvati. Deco lehko vzgaja, kak še, ar on je edini gospodar šole i zato tudi dece, ki šolo obiskujejo.

Kak pogubelno je to načelo — da bi bio učitel edini gospod v šoli —, spoznamo, če še ednak pregledamo reči, ki sem jih

Oglas, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnega centimetra za ednok en dinar, za večkrat popüst. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstrom je cena oglasov cm² dva dinara v "Poslanom" tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravnštvo "NOVIN".

zapisao v prejšnjem odstavki. Nahajamo v dobi — ki nemre trajati dugo, ar vodi v propad — v šteroj se obrača na važnost, na pravo nalogo šole jako malo pazlivosti. Od tistih najmre, ki v šolskem pitanju odločajo i maju zdaj vso oblast v svojih rokaj. Kaže se, da naša šola — po celoj Sloveniji — propada, ar pri njoj ne odločuje vzgojna naloga, nego je postala središče, v šterom se odigrava strankarski politični boj. Učitel se ne gleda kak vzgojiteo — kak sem že to prle opomno —, nego kak strankar, kak član politične struje. To je nepravilno, ar učitel bi morao biti samo učitel; v zasebnem življenju je lehko toga ali ovoga prepričanja, pristaš — na tihoma — te ali one stranke, v javnem življenju, kak vzgojiteo pa bi morao biti nepristranski, nestrankarski, oddaljen od političnega boja. Samo tak bi mogeo vršiti svojo nalogo pravilno i vspešno. Pri nas pa ne tak. Po večini so učiteli eksponenti političnih strank i so nastavljeni samo za to, da agiterajo i lovijo pristaše. To se očivestno kaže v postopanji zdašnjih višjih šolskih nadzornikov, ki na zapoved od višjega mesta, ali na svojo roko učitele nameščajo, prestavljajo i posilajo v pokoj, kak najbole slubi stranki, v šteroj so oni. Što neje pristaš njive stranke, mora iti najprle na kakše zapuščeno mesto i če se tudi tam ne omehiča, da bi vstopo v njivo stranko ne zaslubi drugega, kak da ga pošlejo v pokoj, če tudi je kak učitel na svojem mestu i ma v sebi zmožnost mladino pripravljati za življenje, jo vzgajati v narodnom i krščanskem dühu. Na spraznjeno mesto pa pride človek, ki je v prvoj vrsti politik, pristaš tiste stranke, štero služijo tisti, ki so ga nastavili. S tem, da sem povdaro, da je v prvoj vrsti politik, sem povedao, da njemi je šola postranska stvar. Briga se za njo samo v telko, da vzgoji mladino v svojem dühu. I kakši je ta düh? Ne trbe raziskavati. Što je dnes služabnik te stranke, ar ma oblast v rokaj, za par dni pa se vpiše v drugo, če pride na površje, nemre vzbujati v detinskih srcaj dobrega düha.

Mislim da je iz vsega toga vsakom jasno, kam pridemo, če bo učitev neomejeni gospodar naših ljudskej šol. So pa tudi drugi važni činiteli, ki zahtevajo, da o naših šolaj odločujejo tudi drugi. Šteri so tej činiteli i što naj ma še reč v šolskih pitanjih, bom probao podati v prihodnjoj številki.

(Dale.)

Slika iz verifikacijskega odbora.

(Po članki: Prvi nastop dr. Pivka: "Naša Straža".)

Samostojni demokratije so vložili pritožbo proti volitvam v mariborskem volilcem okrožji z. namerom, da bi razvelavili mandate SLS. Pritožbo je podpirao dr. Pivko — norozvoljeni poslanec. Pravo je, da so volitve nevelavne, ar so katoličanski dühovniki na predganci, v spovednici i celo pred olтарom silili ljude, da morajo glasati za SLS. Našim poslancom je tudi v oči

metao, da ma S.L.S. austriakante i protidržavne ljudi.

Gda je izgovoro to izdajstvo nad Slovenci, so naši poslanci dr. Hohnjec, Žebot i Smodej skočili s svojih mest i so tak odločno protestali, da je morao dr. Pivko henjati.

Dr. Hohnjec je vdard po klopi i s pozdignjenim glasom zaklicao Pivki: Sram Vas bodi, vi izdajate tū svój narod! Prva reč, štero izgovorite v parlamenti, je že izdajanje slovenskoga ljudestva.

Poslanec Žebot se je bližao Pivki, ki je stao bledi kak stena v sredi med radikali, je vdaro z vso silov po poslanskoj klopi i zakričao: „Tak govorijo tolvali! Ali Vam je znanó, kelko pristašov S.L.S. je bilo v začetki aretiranih zavolo svojega slovenskoga mišlenja! Vaši pristaši so se skrivali. Na slovenske pozdrave niti odgovorite neso vüpalii. Srami vas naj bo, da čarnite pošteni slovenski rod. Vi bi radi, da bi nas strelali, zapirali.“

Gda je šeo nadaljivati govor, njemi naši poslanci neto püstili, nego so njemi klicali: Vi ne bote sramotili i idajali poštenih Slovencov. Dr. Hohnjec: Zakaj pa toga ne povejte, da so vaši agitatori na meji šuntali proti Srbom, da bi dobili nemške glase? Sram vas bodi! Žebot: Vaša stranka je kupovala glase pri Vograj i evangeličanom v Prekmurji. Evangeličancem i Vogrom v Križevcaj v Prekmurji neste dali samo 15 jezer dinarov, nego ste njim obečali celo 60 jezer dinarov, če glasujejo za vas.

Takši odločnosti, kak so jo pokazali naši poslanci, dr. Pivko gotovo ne pričakljavo. Gda je vse to čuo, niti k sapi ne mogeo priti, nego je stao brez reči. Protest je tudi na radikale napravo velki vtis i poštenejši so se odmikali od Pivka.

Pivko je pokazao, kelko njemi leži na tom, ka je obečavao pred volitvami. Te je bio prijateo — edini prijateo — slovenskoga ljudestva i po svojih časopisaj je den za dnevom trobo, da bo pomagao našem siromaškimi narodi, komaj pa je oprvim nastopo, komaj je pregovorovo prvo reč, je že začno z blatenjem Slovencov, da bi jih napravo osovražene pri Srbaj.

Z njegovoga nastopa se dosta lehko navčimo. Spoznamo, šjo je naš pravi braniteo i što naš izdajalec. Na novo se je pokazalo, da so poslanci S.L.S. istinski naši prijateli.

NEDELA.

V. v posti. Evangel. sv. Jana VIII. 46—59.
„Popadnoli so zato kamenje, ba bi v njega metali; Ježuš pa se je skrio i vō je šo iz cerkve.“ Jan. VIII. 59.

Kak negda, v starom časi, tak tudi dnesden ma Kristuš mnogo neprijatelov; kak so ga negda napadali židovje, izvoljeni narod, tak ga zdaj napadajo i sovražijo nešterni krščeniki, tudi izvoljeni, odebrani rod. Tudi dnesden se nahajajo, ki šejo Krištuša kamenjati z rečjoi i djanjom. Kak so nekda, tak tudi zdaj gučijo proti Kristuši: „Neščemo, da bi ete kraljuvao med nami.“ Luk. 19. 14. Zato pravi sv. Pismo: „Vzdigujejo se kralji zemle i mogočniki se zbirajo proti Gospodi i proti njegovom Naziljenci (Kristuši)“

Novi svet.

Spisao: I. Sziklai.

Iz vogrščine prestavo Fr. Kolenc.

V malih porcijaj, zadržano je naznano dnešnje dogode.

— Dnes je že v Karčujboj hiši hodo predstojništvo.

To že zna, je pravila žena. Ve je pa zato hodo Gohér.

No dobro. Vse so vküpispisali. Vse so pregledali na tenko. Istinsko nega teštamenta. A bolše bi bilo, če bi bio.

— Zakaj bi bilo bolše?

— Zatô, ar edna mala falinga je v računi. Ne ve še se, kelko, a je. Mogoče bo tudi eden teden trpel, dokeč popolnoma pride v red zapuščina.

— I do tečas ne moreva dobiti penez, jeli? — je pitala žena.

— Penezi? Teh je jako malo. Nekelko sem prineseo... Je pravo z malimi odmori Goher.

— A samo tisto, ka je ostalo po pogrebi i izplačili malih računov. Ostalo pride komaj potom.

— Penezi?

— Ne. Plačuvanje.

— Ka je telko plačuvanja? Ve pa so pravili, da ma Karču popolnoma vrejene vse nezne posle.

— Pravili, ka pa. Približno tudi je tak.

— Samo približno?

— Tak ja. Ar se je tudi preračunao, pravim, i tudi je dobro stao za nešterne nikaj vredne

(Ps. 2.2.) V svojo gizdosti kričjo: „Strgajmo njüva vezala i vržimo s sebe njüv jarem“. (Ps. 2.3.) Z vso vbesnostjo se zaganjajo proti Kristuši i njegovo sv. Cerkvi.

Dnešnji sv. Evangelij nam tudi prestavlja pred oči takšo besno vnožico Kristušovih neprijatelov: „Popadnoli so zato kamenje, da bi v njega lüčali, Ježuš pa se je skrio i šo je vō iz cerkve.“ Skrio se je pred telovnimi očmi svojih neprijatelov. Ali te reči majo globokejši dluževni pomen. Vzdržavajo v sebi bridko i strašno istino: Kristuš se tudi skrije dushi, jo zapusti, jo zavrže. Kelko Kristušovih neprijatelov si je že lelo sprave z Njim na smrtnoj posteli, pa je ne so dobili. Kelko si je prosilo sv. spoved pa je ne so bili vredni. Zavržen, zapuščen biti od Boga, to je strašna kaštiga, kaštiga za sovrašto proti Bogu. Tü se istinsko spunjavajo reči Kristušove: „I-skali me bodate i me ne bote našli — v vašij grehaj bote vmrli“. Jan. 7. 34. Zato nas opomina sv. Cerkev: „Delajte pokoro“. — Sekira je že postavlena na korenike dreva. Zato se vsako drevo, štero ne prinaša dobrega sada, dol vseče i se na ogenj vrže“. Mt. 3. 2. 10. „Zdaj je čas, zdaj je prijeten čas, pravi sv. Paveo, — zdaj so dnevi zveličanja“.

„Dnes, če čüiete njegov glas, ne zakrnite svojih srca“. (Ps. 94. 8) nego „Slüžite Gospodi v strahi, radujte se v treptanju. — Sprejmite opominanje, da se nebi gda razsrdi Gospod in da nebi zašli s prave poti!“ (Psl. 2. 11. 12.)

Glasi. Slovenska Krajina.

Nove meše. Na drugo nedele po Vüzmi, dne 26 aprila, bo meo na Cankovi novo sveto mešo g. Vogrinčič Franc, na štrto nedelo po Vüzmi pa g. Tkalec Jožef v Dolnjoi Lendavi: Oba sta Salezianca. Meseca julija pa mata drugeva dva Salezianca. Eden je g. Žerdin Jožef iz Žižkov drugi pa Ošlaj Stefan iz Filovec.

Dluževni list, glasilo za razširjanje krščanskoga življenja med evangeličanci v Prekmurji, se v svojo februarskoj številki dela norca iz katoliškoga svetoga leta. Izrazi:... romajo zavolo buče — čudne pompe i ceremonije vlečejo v Rim — poganski svetki — popolno grehov odpuščenie itd. so deloma znamenje nevednosti pa tudi zagrizenosti. S tekšim pisanjom se gotovo ne širi Kristušov duh nego Lutrov, ki tudi ne mogeo trpeti Rima.

Küreča banda. Na zadnje se je pa li posrečilo prijeti par glavnih lisjakov. Vsi so ešče ne. To je bila istinsko sramota za Prekmurje. Kelko siromaških hiž je brez kokoši zavolo takših lisjakov. Zanimivo bi bilo dognati, komi so tiste kokoši tržili. Počasi vse pride na den, či se s podmitov ne pokrije. Lüdje si pa nikaj takšega gučijo.

Beltinci. Srčno žalujemo, da vas moremo odstaviti ino slovo vzememo od vseh starišov bratov, sester, ino od vse rodbine vseh prijatelov ino pajdašov i vam želemo iz srca kak najobilnejše zdravje doma, da mo se mogli ednok srečno viditi. Odpotujoči k vojakom iz Beltinec.

svoje prijatele. Kak se je zgodilo, nemrem razložiti, ar je bio tak oster, bar mislili smo tak, naproti sebi, da svedočstva neje šeo vzeti na sebe za druggoga, posebno za takše nezanesljive ljudi ne, kak kakši so na njega püstili svoje duge.

Goherca je začnola žalostne obrale delati.

— Samo razburi se ne! Jo je batrivo mož. Ne je vredno. Ka nama je delati, o tom še se lehko posvetuje sledkar hladno.

— Ne prestraši me! Povej raj popolno istino; ar tak ne vem, ka naj si mislim.

— Popolna istina je to, da će vse izplačava, te ostane malo verstva. Karčujovo bogastvo je samo videz. Dokeč je mogeo delati, je meo lepe dohodke; a tak se vidi, da to neje zadostovalo, i pravim, tudi norili so ga; tudi sto rečam eden konec: držinsko posestvo je splavalno.

— No pa je ostalo tudi po materi.

— Nikaj neje ostalo. Njeno se je že prilez falatilo. Zaman; vsigdar sem pravo, naj se ne nosijo tak na velko. Tak so živelji, kak hercegi; ka pa tak dela kodiška hči, če pride v gospodsko hišo.

Goherca je vkuppočila z rokami.

Na to istinsko ne bi vüpala misliti niti v spanji.

Glej, to je konec gospodstva.

Kak lehko njima je zdaj se pred celim svetom ponašati s svojim šparavnim življenjem. V vesi toti dobro znajo, da prisiljeno morata krčiti želodce: a v varashi pa se že lehko hvalita s svojim skromnostjem. Zdaj se naj norčarijo gizdavi ljude, zakaj tak malo trošita, si vsakši groš pod palec stišneto, se paverski oblačita, se

Naša prestolica, srce Slovenske krajine, Murska Sodota, se lepo razvija. Promet, trgovina, obrt stalno napreduje. — Farna cerkev bo dobila vendar nove zvone. — Ti, zbirališče Prekmurcov, od tebe čakamo, da razviješ kulturno gospodarsko zastavo i nas pripelaš na lepo družabno življenje.

V Vančavesi je dne 2. marca neizprosna smrt iztrgalia iz naše srede vzorno mater. Ano Štefanec v 70 leti starosti. Pokojnica je bila znana daleč na okrog kot tako dobra mati i smilenoga srca proti bližnjim i sirotam, obednom pa nad vse skrbna mati svojci družini. Svetila njoj večna lüč!

Dobra kniga je najbouši prijateo. Ona je vsigdar lejko pri nas, nam pove istino brez, čemerov, nam tudi ne zameri. Dve falingi sta med nami, Skoro pri vsakoj hiši majo telko molitvenih knjig, ka clovek nove, štero bi si zbrao v nedelo. Malo gde pa se dobijo lepe knige (ne molitvene) za čtenje. Kelkokrat bi se dečko ali dekla po večeraj i po svetkaj doma stavila, či bi mela kakše dobro čtenje. Ar pa toga nemata, pa si iščeta drugo razveselavanje, štero je dostakrat grešno. Kak lepe, kak hasnovitne so n. pr. knige: „Most v življenje“ — „Rožica s Krasa“ — „Mala Cvetka“ — „Vzor mladine“ — „Fantič le gor stani“ — „Marijin Psalterij“ — „Skrivnost Oltarskoga srestva“. Dečki, dekle, par dinarov menjne za piti i kaditi, menjne za nepotrebné cifrije na gvanti, pa si lejko kúpite dobre knige. Vse te i druge lepe knige se dobijo v Martinišči v Soboti.

Romanje v Rim. To leto je sveto leto. Romanje v Rim v tom leti prinese dosta dluževnoga haska. Tistim, šteri do šli se naznani, ka bo vlak vozo direktno iz Maribora v Rim.

Dijakom na znanje. Med počitnicami bodo tudi dijaki lahko romali v Rim. Imeli bodo ravno take ugodnosti i še večje kakor drugi romarji. Posebno za slovenske dijake se nüdijo posebne ugodnosji o katerih bomo še govorili. Glavno je, da si zagotovite potrebno svoto od staršev i dobrotnikov. Pomislite, da je sveto leto le vsako petindvajseto. Lepšega izleta si sploh misliti ne morete, kakor bo ravno to romanje po pomarančni Italiji skoz slavna mesta v večni Rim. Pogovorite se.

Murska Sobota. Kak smo zvedili, bodo naši dijaki prvkrat po šestih letaj meli dluževne vaje. Začnole bi se bržes tisto sobato pred cvetnov nedelov i bi se dokončale na velki tork predpondne. To je krvavo potrebno.

Murska Sobota. Naša farna cerkev dobi novi zvone. Či bo vse šlo po sreči, nam bodo že meseca maja zvonili. To je lepi napredok i čast za faro. Zvonovje se delajo v Maribori pri Bülli.

Naznanila.

Uredba o delavnem časi v trgovskih podjetjih i o odpiranji i zapiranji obratov, razglašeno v Uradnom listi št. 98 z dne 25. dec. 1924. glasom odločbe g. ministra za socijalno politiko (Uradni list št. 5. 1925) še ne stopi v veljavo, nego obvalajo do njegove nadaljnje na redbe dozdajšnji predpisi. Zato opomina podpisani gremij, posebno vse svoje člane po deželi,

ne sramljeta niti zakrpanih črevlov. Na tistom črevli krpa ne zevle tak, kak na poštenji. Ar to že v poštenje seká, da bi z bogastvom norili svet i nazadnje bi se pokazalo, da je bilo vse samo pene, zlati dim, lažnivost.

A če je tak, te niti dece nemreta vrgajati.

Ne, ne.

Iz svojega nemreta trošiti na njeva.

Niti krajcara ne.

— O tom taki lahko odločiva — je pravò Góher. — Jaz sem oskrbnik, jaz ravnam z njima. A aldüvati na njiva posebi nesem dužen. Že napravim, da deklico za male peneze vzemejo k sestrám; dečka pa dava v kakšo sirotišnico. Že najdem zagovornika, s šterim to izpelam.

Drugi den se deteti nesto mogli načuditi, zakaj je postal gospa naednak tak prijazna. Ne je spomenola, ka se je včeraj zgodilo, prijatelsko, krotko se je pogovarjala z njima, pri zajtrki je dodala k belomi krühi, šteroga so navadno namesto dragih pogač pekli za kavo, še eden falat. Ob desetih je opitala, če nesto lačniva; ar kakše jabuko bi se že najšlo v kleti, no pa tudi malo putra, če mata radiva namazani krühi.

Nesta mogla slutiti, kakšega dogodka senca je ta njena velka prijaznost. Da itak ne ostaneta dugo pri njoj; če pa prideta v zavod, naj mata vzrok dobro govoriti o njoj. Tam v zavodi, posebno ar ne bota plačivala za njiva po sebi, nikak ne bota deležniva tak dobre oskrbe, kak kakšo njima ona da zdaj v tem tedni, ali kak dugo že ostaneta pri njima. Če tudi, če pomicli na očo, bi zasluzila, da jiva čisto zmantra. Takša sleparja!

(Dale)

da se strogo držijo obstoječih predpisov i po nedelaj i svetkaj opoldne zaprejo trgovine, ar bi se inači postopalo proti njim v smislu zakona. Gremij trgovcov za Prekmurje v M. Soboti.

Gda de nam šlo bogše?

1. Te, gda bo ljubezen kraljivala med nami;
2. te, gda mo meli svojega sosida za prijatla, ne pa za sovražnika;
3. te, gda mo vsi gledali na to, ka ni eden kmečki dom ne sme propasti med nami;
4. te, gda mo znali šparati tudi tam, gde znamo razsipavati (oštarije);
5. te, gda ne bomo vse samo za sebe prosili, liki za fistoga tudi, ki je siromaškejši od nas;
6. te, gda de vse naše odavanje i kūpilo šlo skoz kmečkih zadruž, ne pa raznih špekulantov;
7. te, gda de ves naš siromaški krajcar v naših kmečkih zadružnih kasah služo v napredjenje našega kmečkoga stališa i njegove naprave;
8. te, gda nas več nedo cecale med nami živoče razne (komaj zdaj sprevidimo, kak nevarne našemi življenii) pijajce;
9. te, gda spoznamo i mo tudi znali ločiti naše dobrotnike (mo vsi šli k njim) i naše škodljivce (mo vsi šli od njih);
10. te, gda teh 10 zapovid izvršimo, se gospodarsko osamosvojimo, postanemo neodvisni, zavedni i izobraženi gospodari na našoj svetoj Prekmurskoj zemli, te de nam šlo bogše.

Država.

Trdovraten samomorilec. V sarajevskoj vozi majo zaprtoga 19 letnoga Islamoviča. Do zdaj se je mladi grešnik že štirikrat probao obesiti, posrečilo pa se njemi ne, ar so ga v zadnjem hipi rešili. Po prvoj probi, da bi si vzeo življenje, se njemi nikaj ne zgodilo, sledkar pa je bio kaštigani z dugšim zaporom. Tudi za zadnjo probo je dobo sotro kaštigo, a iz povedao je, da ga vse to ne odvrne od trdnoga skepta, da se obesi.

Obhajanje službene obletnice belgrajskih varaških starih delavcov. Belgrajska občina je sredi februara priredila obhajanja 30 letnice službe M. Milosavjeviča, povelnika varaške gasilne čete i še sednih drugih uradnikov. Vsi slavlenci so dobili ob toj priliki red Sv. Save.

Državne fabrika za vagone v Smederevi. Proti konci, marca tekočega leta bodo dovršena vsa dela državne fabrike za vagone v Smederevi. Zaposlenih bo prek 2000 delavcov; letno bo mogiče napraviti 4 do 5 jezer wagonov. Zidina fabrike bo koštala prek 12 miljon dinarov.

Strela bujla dva človeka. V Dalmaciji -- pri Mostari -- se je dogodila za zimski čas nenavadna nesreča. Dva brata, ki sta šla domo, je na poti zgrabo veter i dež. Za zavjetje sta si poiskala bükovo drevo, v štero pa je naskori po tom tresnolo. Eden je bio taki mrtev, drugi pa težko ranjen. Ar iti neje mogeo, kričanje na pomoč pa njemi ne pomagalo, je morao ležati v logi i tam so ga za par dni našli mrtvoga.

Velika dobrodelna vstanova v Zagrebi. Ob priliki 40 letnica svojega človekolubnoga dela je S. A. Aleksander v Zagrebi izročil vstanovno listino za "Prehrano", štero že dug let sam vodi. G. Aleksander je daruval "Prehrani" dve hiši, izmed šterih je edna največja zidina v Zagrebi. Vredniv sta do 25 miljon dinarov. Vstanovna listina določa, da se mora čisti dobiček vstanove za večne čase vporablati v sledečih namene: 4. za brezplačno prehrano zakonskih ali nezakonskih sirot, starišov i dovi v vojni spadnjenih vojakov, dela nezmožnih invalidov i njivih drugin; 2 za brez plačno prehrano siromaške mladine na visokih, srednjih i osnovnih šolaj; 3. za brezplačno prehrano kodišov. Aleksandrova vstanova je največja te vrste v našoj državi.

Mali Peter Karagjorgjevič. Belgrajski listi poračajo, da je te dneve prestolonaslednik Peter dobo svoje prve hlačice s šterimi je stopo v s hišo. Njegova angleška odgojitelica, štera je že dosta iz viših krogov zgjila, ga je v ograd na pol gologa i bosoga pelala. Gibanje na čistom i zdravom zraku majo Angleži pri človeki za največje, i zato mali Peter mora v ograd, či ga še tak mamijo lepe igrake v toploj hiši. Deč i sneg njemi ne škodita, da nebi celi den se kobacao v ogradi. Pa je tudi rad v pungradi, gde pride v dotko s prijaznimi ljudmi. Vsakšemi salutera i pozdravi: "Dober dan", a starejše pa nagovarja s "čičo". Keaj dene ešče "dabome". Što zna, gde je zgrabo to reč, ka njemi je tak k srci zrasla, ka se pri vsakšoj priliki z njov odreže. Starše zove za "tata" i "mama". Mati ga je prinesla med goste v salon. Samo ka je to ne šlo tak z lehka; ar se je Peterček brano z vsemi štirimi obleči nove hlače i se je jokao kak je samo mogeo. Na vse zadnje je lepo bogao pa med maminimi rokami stopao notri v salon, gde je z bistro odprejtimi očmi

gleđao njemi neznano pisano družbo i je vsakoga lepo po vrsti pozdravljao. V očeh se njemi je vidlo, da ga ne veseli imenitna družba, zaželeso se njemi je nazaj v ograd med svoj mali sveti.

Nekaj o Maribori. Ar nam je te varal bliži i so ga že vnogi Prekmurci obiskali s tem, da so prišli na božo pot v cerkev Matere milošči, bo dobro, če ga malo bole spoznamo. — V decembri premenočega leta ie šteo Maribor 28, 378 prebivalcov i okoli 2000 vojakov. Hiš ma 1450 od šterih je bilo v zadnji 15 letaj dozidanih 281. Prebivalstvo je v tom časi naraslo za 2278 oseb, stevilo vojašta pa je ostalo isto. Žensk je 2111 več kak moškov.

Cerkveni ropi v Zagrebi i okolici. Zadnji čas so tovaje vdrli v več cerkev. 17. februara ponoči pa so vdrli v farbo cerkev sv. Ivana v Novoj Vesi v Zagrebi. Odnesli so iz tabernakela tri kelihe i monstranco. Škodo znasa 35 jezer dinarov.

Svet.

Poljski priseljenci na Francoskom. Kak pravi statistika za čuvanje dela, je poljskih delavcov v francoskoj zemli 510 jezer. V nešternih francoskih okrajaj tvorijo Poljaki več kak 33 odstotkov vsega prebivalstva. V industrijskih središčaj pa znača število poljskih delavcov 68 odstotkov vseh zaposlenih delavcov. Število delavske dece, ki hodijo v šolo, je približno 30 jezer.

Dve jezero let staro vino. V vogrskom varaši Szöny, gde je bio prle stari rimski varaš, so pred kratkim čisto slučajno odkopali stare dragocene predmete. Poleg drugega tudi dve kristalni posodi s tekočinov. Štero je eden delavec na skrivoma koštalo. To pa ne bilo brez posledic. Mož je najmre zaspad i je spao cele tri dni. — Gda se je predramo, se njemi je videlo, da je spao samo frtao vüre. Pripravidavao je, da ma tekočina tek lehkoga kak med sladkoga vina.

Spomenik psovi, ki je rešo celo ves smrti. Skoro vseh trinajst psov, ki so pelali na sanaj zdravilo proti davici v ves Nome v Alaski ob silnih snežnih viheraj i ves rešili smrti, je poginovo. Med njimi je bio tudi sloveči sibirski vucji pes Balto. Finski voznik Kasson, ki je v snežnem viheri zguba zid, neje mogeo sani voditi, zato je prepusto vodstvo Balti, ki je v Nome srečno prišeo i rešo prebivalce. Zato postavi ves Balti spomenik.

Nov podmorski telegraf iz Anglije v Ameriko. Pareton, predsednik Zahodne ameriške telegrafske družbe, pravi, da misli družba položiti med Anglijov i Amerikov nov podmorski telegraf. Letos pridejo do Nove Foundlandije, prihodnje leto pa do konca. Telegraf bo lehko sprejeo 60 miljonov reči na leto.

Velka eksplozija. V varaši Utheroy je zletelo v zrak velko skladisče streliva. Prek 100 ljudi je mrtvih, okoli 600 pa ranjenih. Več sto hiš je porušenih.

Dače v Franciji i Angliji. Na Francoskom pride na leto na vsakšega prebivalca 4 funte i 5 šilingov indirektnoga davka, vklj teda 7 funtov 8 šilingov (po našem okoli 2340 Din). V Angliji pa 10 funtov i 3 šilinge direktnoga i 5 funtov 4 šilinge indirektnoga davka. Vkljuno 18 funtov i 1 šilingov (po našem okoli 4680 Din).

Atentat na nemškoga pisatela. Pred ne ravno davnim časom je prišeo v vredništvo H. Bettanerovog lista v Beči mlač človek. S silov je vdvo v sobo Bettanerov i je zakleno za seov dveri. Taki na to so se čuli iz sobe streli. Bettaner, težko ranjen, je meo še telko moči, da je odkleno dveri, nato pa je omedlo i vklj spadno. Na pomoč je prišla policija, ki je napadalca arterala. Misli se, da je pisatela napadno zavolo njegovih spisov.

Dogodki v Belgradu.

Kak se je pričakovalo, tak se je tudi zgodilo. Radikalna i demokratska večina v verifikacijskem odboru je razveljavila 61 hrvatskih poslancov. Zvün teh tudi ne potrdila poslancov v maribor-celskem volilnom okrožju i brengalniškem okrožju v Srbiji. Skleno je, da te naj potrdi poseben odbor narodne skupščine.

Verifikacijski odbor je svoje delo dokončao. Svoje sklepe je predložil narodnoj skupščini, da jih potrdi ali zavrže. Narodno skupščina se je zbrala zadnjo nedelo.

Ka na prvoj seji, tak sta se tudi zdaj postavila eden proti drugom dva tabora: Pašić-Pribičeviči v tabor bloka narodnega sporazuma. Opozicija je že prle obsojala postopanje i sklepe verifikacijskega odbora. S svojim odsodbcem je nastopila tudi zdaj kak zastopnica Slovencov, Hrvatov i velke vnožine Srbov. Znova je vrgla v oči vladnima strankama krivično postopanje, ki se je začnolo pred volitvami, se nadeljavalo po volitvai, v verifikacijskem odboru i se konča v narodnoj skupščini, ar kak se vidi, ščeta

Pašić-Pribičevič zapreti pot v parlament zastopnikom Hrvatov i poslancem maribor-celskega volilnoga okrožja, ravnatak Davidovičovim poslancem iz brengalniškega okraja.

Od strani opozicije so nastopili najbolši govorniki, ki so z dokazi potrdili svojo odsodbo postopanja Pašić-Pribičevičov strank. Kak je to radikale i demokrate razdražilo, kaže dejstvo, da so napadnoli hrvatskoga poslanca Bazalo i dr. Korošca i le odločnosti naših poslancov je pripisivati, da se njima ne zgodilo nikaj htišega. Opozicija nastopa odločno. Posebno se odlikujejo v odločnosti naši poslanci gg. dr. Hohnjec, Žebot, Smdej. Njüva borba pa ne slepa, nego delajo premišljeno i vse, ka vladu v oči vržejo, tudi dokažejo. Ali bo mela njüva odločnost uspeh, se zdaj še ne ve.

Bole na tenko bomo pisali o celom poteku te, gda bo delo končano i bomo znali, ali bodo hrvatski i naši mandati potrjeni ali ne.

Vsakovrstno mizarsko delo

sprejmemem delamo po najnižšoj ceni. Na stroj netri vpeljana delavnica. Garanteramo za delo i dobro storimo. Gotove škrinje se tudi dobijo, prostejše v bogše.

Vdova Česar i drug, Murska Sobota.

Točna postrežba!

Fino blago!

Fr. Kolenc:

Prosvetni tečaj.

4. Kmečka izobrazba.

I.

Pri ljudskoj izobrazbi v zadnjoj številki Novin sem povdaro, da kak so pozvanja v človeškoj družbi različna, tak je tudi izobrazba, najmre v posameznosti, ar zadnji cilj vsakše (izobrazbe) je, človeka podignoti musko i črno. Različna je izobrazba zato, ar vsakši stan ma odločeno drugo pot, po štero pride do svojega zadnjega cila. Pri nas pride v račun samo izobrazba enega stana, zato vse druge odpüstim i par reči spregovorim samo o njem i njegovoj izobrazbi. To je kmečki stan, iz šteroga smo se skoro vši rodili i v šterom se celo svoje življenje giblemo.

Gda mislim na kmečki stan, si predstavim pred oči nekaj mogočnoga, nekaj velikanskoga, mimo česa ne morem iti, ne da bi se bár malo stavo i le za hip obrno svojo pazlivost na to mogočno stvar. Velikanska zidina, se dvigne pred duševnimi očmi, štera stoji trdno, ar je fundament močen, neomajliv. Tomi fundamenti bi lehko primerjao kmečki stan, ar on je tista trdna točka, na štero je zgrajeno življenje človeške družbe. Brez kmečkoga stana si človeške družbe sploh misli nemremo. Če pa je kmečki stan tak važen, tak neobhodno potreben, je primerno, celo silno, da njemi posvetimo kak največ pazlivosti, da se poglobimo v njegovo bistro, ga zasledujemo na njegovoj poti i da ga dvigamo, če vidimo, da je to potrebno.

Povedao sem, kakšega pomena je kmečki stan za celotno človeštvo. Zdaj pa se smerjam na menši krog. Ka pa pomeni kmečki stan v našoj državi? Mislim, da na to pitanje očivestno odgovorim, če povem, da 80% prebivalstva Jugoslavije pripada tomi stani. Še vekšo važnost pa ma v Prekmurji, ar njemi pripadamo skoro vši. Tisti mali odstotki duševnih delavcov, ki so med nami, skoro niti v račun ne pridejo, a tudi tej so izšli iz kmečkih hiš, tak da lehko pravimo, da je celo Prekmurje edna velika kmečka družina, posamezne kmečke hišice pa so le njeni člani.

Poglejmo to kmečko družino nekako od bliže. — Že na prvi pogled zapazimo na njoj nekši žalosten izraz brez najmenšega veselja, brez prijetnoga, rahloga nasmeska. Nekša tužna resnost sije od nje. Vseširom vlada nezadovolstvo, čujejo se razdraženi glasi, včasih se celo zabliskajo oči od čemerov, ali mogoče od trpljenja, što zna. Vsakši toži, da ne mogoče živeti, da na sveti ne pravice, da se kmeti slabše godi, kak psovi, da je zaničevan, da ga tlačijo i gubijo, tak da človek zgubi vse veselje do dela, celo do življenja. — Gda človek vse to opazuje, vidi i čuje, se protivoli pita, gde je vzrok toj obupnosti, tomi zadovolstvi. I potom razmišlanja pride do toga vzroka. Vsa krivda je v tom, da je kmet v dnevnjej dobi zgubi iz pred oči svoj pravi cil i se je zgubi na temnoj poti. Negda je vladalo veselje pri kmečkih hišaj. Petje se je čulo iz vseh prostorov, petje je spremalo vsakšo delo i vesel smeh se je razlega po njivah, gda je pod ostrimi kosami podalo zlato pšenično klasje. Vse to je zdaj zamrlo i namesto toga se je vgrizla v srce kmečkoga človeka nekšna čemernost, ki ga gloda i draži. Od ked to? Zakaj so bili prosti sinovi narave veseli, zdaj pa ne več?

Vzrok je vlogo, telko jih je, da jih na tom mestu ne mogoče našteti. Zato samo ednoga ali dva,

Negda je kmet lübo svojo grudo. Z njov je čuto, z njov dihao, z njov živo i je gledao na njo, kak na svojo rodno mater, ki njemi doprinaša sad, da ga preživi kak svoje dete. I gda je vido kak skrbna hranitelica njemi je, se je vzbudila v njegovom srci vesela hvaležnost, štero ne je mogeo skriti, nego jo je izrazo z glasnim smehom, radostnou pesmou. Tüdi zdaj se oprijemle zemle, a lübi je ne več. Drži, stiska jo, ar še meti od nje hasek; zdaj se ne zadovoli, da ga preživila, nego zahteva, da njemi pomaga do bogastva, do zemelskoga raja. Vse njegove misli so obrnjene na to, da bi kem več nagrabo i ar vidi, da njegovo delo ne rodi takšega sada, kakšega bi si on želo, nemre čutiti veselja, nego dela z žalostjov, s čemer, nezadovolstvom. Njegova lakomnost po bogastvi i zemelskoj sreći pa rodi drugi posledek i to je drugi vzrok dnešnje nezadovolnosti.

Bio je čas, gda je kmet začno vsakše delo s križom i globokim zdihom proti nebi: „Bog pomagaj,“ gda je sejalec gologlav šo po njivi, i tak troso v razorano zemlo semе, iz šteroga naj zraste sad. I gda je delo končao, se je zgledno proti nebi s prošnjov: Oča nebeški, blagoslov i daj, da obrodi sad. To je bio čas, gda so bili ljudje popunoma vdani v bozo volo i so brez mrmranja sprejeli iz njegovih rok dobro i slabo, blagoslov i tüdi prokletstvo. Moderni materialistični düh — ki pravi, da zvün tega sveta ne nikaj i nad nami ne nikoga — pa je zamoro te čut vdancosti. Kmetove oči je obrno na svetno srečo, tak da iščejo samo to, drugga pa ne vidijo. Ar svetne sreče nemre najti — za srečo na držurom pa ne ve — zgubi veselje i začne mrmrati. (Dale)

Gospodarstvo.

1. Zrnje.

100 kg. pšenice	425 Din.,
žita	350 "
ovsa	375 "
kukorice	225 "

2. Živina:

govenska: teoci: svinje
v Zagrebi 1 kg. 24—27 D. 25—29 D. 28—32 D.
v Ljubljani , 20—23 D. 25—27 D. 20—25 D.

3. Krma.

Sena m. 90—125 D., slame m. 70—100 D.

Zagrebečka borza

dne 25. marca 1925.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 61.
Schiling	D 8 825
Čeho-Slov. krona, 1 K	D 1 87
20 kronske zlat	D 226.50
Francoski frank, 1 frank	D 3 245
Madjar. K 100 (nova em.)	D 0 0865
Svic. fran., 1 fr.	D 12 15
Talijanske lire, 1 lira	D 2.55

Zürich:

Dinar, 100 Din

Sv. tres 8 175

MALI OGLASI.

Pri HORVAT ALEKSANDRI, trgovci z moško obliko v M. Soboti poleg Dobrava, se dobri po najnižišoj ceni gotov gvant za moške, deco i moške kape od 25 Din naprej. Što kupi eden par štofnatoga gvanta, edno kapo k coj dobi. Dobro blago. Nizke cene.

Les k odaji tak za nüc kak za drva, posekani stojeci, vsefele se dobi pri g. plivanoši pri Sv. Šebeščan!

POZOR!

Opekarniška tvornica, umetni mlin i žaga, veletrgovina z vinom i manufakturim blagom

Alojz Krainz Lotmerki

nudi v poljubni vnožini — včasi dočavno — najboljše preizkušen model zareznih črepov kak tüdi cigeo, tesan stavbeni les, deske, špate i late za stavbe i mizarje po najnižišoj ceni. Tüdi mam izvrstno ljutomersko vino več letnikov po ugodnih cenah vedno v zalogi

Hranilnica i posojilnica v Črensovcih

r. z. z. n. z. uraduje vsako nedelo ino svetek.

Obrestuje hranilne vloge (navadne) po 8%; vezane vloge proti šest mesečnoj odpovedi pod 5000 Din po 9%, vezane vloge od 5000 Din naviše pa po 9½%.

Vlog stanje je že nad dva milijona.

Kmetski penezi se naj vložijo v kmetske hranilnice i naj služijo v hasek našemi kmetskimi lüdstvi. Zavüpajte nam peneze, za štere dobro stojijo naši kmetje z vsov svojov vrednostjov, ka večim sirotam je lejko posodimo na fal interes.

J. MOČNIK

v M. Soboti

priporoča vsem interesentom svoje bogato skladišče

nagrobnih spomenikov

od 600 Din naprej. Prevzeme vsa v to stroko spadajoča dela.

JODNA VODA

Medjimursko Jodno vrelo Selnica Sv. MARTIN na MURI,

ovime preporučuje lekovitu

„Jodnu vodu“

koja sadržaje O. 16 Joda originalno napunjena v kantaj od 1·4 l,

cena 7 Dinara.

Šalje se poštanskim i željezničkim pouzečem.

Prazne kante se zemejo nazaj u ceni od 3 Din 30 para.

Zaradi selitve se proda:

Pianino, železna blagajna, Gobelinske slike, omara za knjige, žensko kolo in trg. oprava za manifakturno trgovino. — Upitati pri E. BALKÁNYI v DOLNJA LENDAVA.

Posestvo na prodaj.

Zidana kovačnica, poleg je hiža cimprana, vse s črepom pokrito in 8 oralov zemle za stoušest-deset jezero dinarov. Zglasite se pri ANTONI PRISMOJ, VRATJI VRH — p. Apače :

Naročnina ino oglasi se sprejmejo za „Novine“ pri ERDŐŠY BARNABAŠ, trgovci z papirom i igračami v Murskoj Soboti št. 180. poleg rim. kath. cerkvi ino pošte.

Naprodaj je posestvo.

Zidana hiža s 6 sobami, dvej pivnici i štale vse s črepom pokrito, dva plüga sadovnjaka, eden plüg goric, šest plügov zemlje i travnika za stoosemdeset jezero dinarov. Zglasite se pri ANTONI PRISMOJ, VRATJI VRH p. Apače.

Proda se hiša po jako ugodnoj ceni v D. LENDAVI na glavnoj ulici z velikimi gospodarskimi poslopij, z velikim dvoriščem in 2 velikima pivnicama (kletjov) za vino. Vse poslopje stoji z 24 lokalov. Upitati se more pri Slovenski banki podr. v D. Lendava.

Podpirajte Novine!